

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 24 Mawrth, 2025.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: G. Chapman (Cadeirydd ac Aelod Lleyg); N. Ireland (Is-Gadeirydd ac Aelod Lleyg); Cynghorwyr P. Drake, E. Goodjohn, M.J. Hooper, J.M. Norman, J. Protheroe a M. Evans (Aelod Lleyg).

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorydd G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles).

CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

YMDDIHEURIAD AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Cynghorydd N.J. Wood.

COFNODION –

PENDERFYNWYD – Cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a ailgynnullwyd a gynhaliwyd ar 17 Chwefror, 2025 fel cofnod cywir.

DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

AIL-LUNIO CRAFFU (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet dyddiedig 6 Mawrth, 2025 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda gan Reolwr Gweithredol Gwasanaethau Democrataidd.

Dywedodd y Cynghorydd M. Hooper mai mater craidd oedd yr aelodau hynny ar Graffu nad oeddent yn cymryd rhan weithredol, ac roedd yn bwysig dod o hyd i ffyrdd o wella hynny. Roedd pryder hefyd ynglŷn â Chraffu yn gyrru newidiadau

polisi mewn sefyllfa pan oedd un grŵp gwleidyddol yn arwain y Cyngor yn ogystal â Llywodraethau Cymru a'r DU, felly byddai hynny'n heriol i Aelodau'r gwrthbleidiau.

Cwestiynodd y Cyngorydd E. Goodjohn rannu cyfrifoldeb y Gwasanaethau Cymdeithasol rhwng dau Bwyllgor Craffu ar wahân, gyda'r Pwyllgor Craffu Dechrau'n Dda o bosibl yn atebol am dros hanner cyllideb y Cyngor. Yn ogystal, cwestiynodd y Cyngorydd Goodjohn a oedd ymateb i'r argyfwng hinsawdd yn eistedd orau o dan y Pwyllgor Craffu Lleodd gan fod hwnnw'n effeithio ar ystod o feysydd polisi ac angen cael ei ystyried ymhlith meysydd eraill fel rheoli ariannol a chaffael.

Gofynnodd y Cyngorydd Goodjohn hefyd a allai fod gweithio ar draws pwyllgorau ar adolygiadau Gorchwyl a Gorffen. Mewn ymateb, cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol y byddai trawsweithio yn cael ei adlewyrchu yn y cynigion.

Dywedodd y Cyngorydd J. Protheroe ei bod yn rhesymegol alinio'r Pwyllgorau Craffu â'r amcanion o fewn y Cynllun Corfforaethol newydd a fyddai'n ddealladwy i drigolion. Cydnabuwyd bod nifer sylweddol o adroddiadau i Graffu wedi bod yn rhai i'w nodi a oedd wedi golygu nad oedd llawer o Aelodau Pwyllgor wedi gallu canolbwyntio'n llawn ar dasgau wrth law na rhoi syniadau ac argymhellion o ddefnydd ymarferol. Felly, byddai dileu adroddiadau i'w nodi yn rhyddhau amser ac yn helpu i ail-ffocysu Aelodau Pwyllgor. Ychwanegodd y Cyngorydd Protheroe ei bod yn gobeithio y byddai pob Aelod Pwyllgor yn gwneud yr hyn sydd orau i drigolion ac yn gweithio mewn ffordd adeiladol a chydweithredol.

Cyfeiriodd M. Evans at baragraff 2.11 yr adroddiad a'r adborth a dderbyniwyd gan ystod o Aelodau hyd yma a oedd wedi arwain at lu o safbwyntiau, a dywedodd y byddai wedi bod yn ddefnyddiol gweld yr adborth a'r opsiynau amgen eraill wedi'u hystyried. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr mai'r dull a fabwysiadwyd oedd cynnwys Aelodau Etholedig ac ymgysylltu â nhw'n gynnar yn y broses. Dechreuodd hynny yn Hydref 2024 pan oedd trafodaethau cychwynnol ynghylch datblygu'r fframwaith rheoli perfformiad wedi bod ac roedd hynny wedi arwain at set ehangach o newidiadau arfaethedig. Yn ystod pob sesiwn frifio, cafwyd cyfle i fyfrio ar bwyntiau blaenorol a godwyd a'u trafod ac yna mireinio ar y pwyntiau hynny, fel amllder y cyfarfodydd, gwahanol gyfuniadau o gyfarfodydd a chapasiti'r craidd swyddogion. Gellid gwneud hynny'n gliriach.

Cytunwyd y byddai gwybodaeth ynglŷn â nifer y Galwadau i Mewn i Graffu yn cael ei dosbarthu i'r Aelodau.

Gofynnodd y Cyngorydd Goodjohn sut roedd y cynnig i greu fforwm perfformiad wedi digwydd a sut y byddai cyfarfodydd yn cael eu strwythuro. Mewn ymateb, eglurodd y Cyfarwyddwr fod fforymau perfformiad yn cael eu defnyddio gan Awdurdodau Lleol eraill a bod y syniad yn seiliedig ar fireinio lefel y wybodaeth am berfformiad a graffwyd gan yr Aelodau a symud i waith adolygu gorchwyl a gorffen mwy ymchwilol. Gan fod y Cynllun Corfforaethol newydd (Bro 2030) yn drawsbynciol, syniad y fforwm oedd dod ag Aelodau at ei gilydd ddwywaith y flwyddyn fel y gallent edrych ar berfformiad o amrywiaeth o safbwyntiau. Byddai hefyd yn cynorthwyo'r Aelodau i nodi meysydd yr oedd angen eu hystyried ymhellach gan eu Pwyllgor Craffu penodol. Roedd elfennau logistaidd gwirioneddol

y fforwm i fod i gael eu hystyried ar ôl i'r holl adborth o'r cam presennol gael ei goladu. Roedd cyfarfod cyntaf y fforwm wedi'i gynllunio i ddigwydd erbyn mis Medi.

Cwestiynodd y Cynghorydd Hooper y cyfansoddiad a'r broses dewis Aelodau ar gyfer grwpiau Adolygu Gorchwyl a Gorffen. Dywedodd y Cyfarwyddwr fod ystyriaeth wedi bod yn nhermau cydbwysedd gwleidyddol o ran Cadeirydd ac Is-gadeirydd pob Pwyllgor Craffu yn trafod gydag Aelodau'r Pwyllgor ar ddechrau pob blwyddyn, eu sgiliau, eu profiadau a'u meysydd diddordeb, a hefyd pynciau posibl ar gyfer Gorchwyl a Gorffen. Byddai hynny'n rhoi cyfle i ystyried y cyfuniad gorau o sgiliau sydd eu hangen. Roedd hefyd yn bwysig sicrhau bod pob Aelod yn cael cyfleoedd i gyfrannu a chymryd rhan. Ychwanegodd y Rheolwr Gweithredol fod nod o gofnodi sgiliau ac arbenigedd yr holl Aelodau Etholedig yn ffurfiol i ddeall cyfansoddiad y Cynghorwyr yn well. O ran Grwpiau Gorchwyl a Gorffen, byddent yn amrywio o 4 i 8 Aelod, 6 yn ddelfrydol, wedi'u penodi ar sail cydbwysedd gwleidyddol os yn bosibl, ond byddai'r Pwyllgor Craffu â disgresiwn o ran maint ac aelodaeth.

Gofynnodd y Cynghorydd Hooper sut y byddai'r Grwpiau Gorchwyl a Gorffen yn cael eu rheoli. Dywedodd y Rheolwr Gweithredol y byddai'r broses yn cael ei hwyluso a'i rheoli gan Swyddogion Democrataidd ar y cyd â'r Cadeirydd. Y nod oedd cael adolygiad strwythuredig wedi'i ategu gan gwmpas a fframwaith clir a diffiniedig a fyddai'n cynorthwyo adolygiadau Gorchwyl a Gorffen byr a chraff. Roedd hyfforddiant priodol ynghylch ymchwilio a chwmpasu wedi'i neilltuo ar gyfer Swyddogion Democrataidd.

Cyfeiriodd G. Chapman (Cadeirydd) at baragraff 2.29 ac adborth a gofynnodd a oedd y cynigion yn 2.8 yn ddarluniadol heb fod yn sefydlog ac a oeddent yn rhy optimistaidd o ystyried y byddent yn cael eu gweithredu erbyn mis Mehefin. Felly, er mwyn sicrhau ymgysylltu ystyrion, roedd angen ymgynghori â phob Aelod. Mewn ymateb, cadarnhaodd y Cyfarwyddwr fod sesiynau briffio ac ymgysylltu eisoes wedi bod ar 12 a 13 Mawrth gydag Aelodau, felly roedd pawb wedi cael cyfle i glywed cynigion a rhoi adborth. Gan ei bod wedi'i gydnabod y byddai'r holl Aelodau yn gallu mynychu, cynhaliwyd cyfres o sesiynau galw heibio yn ystod y dydd gan y Gwasanaethau Democrataidd i naill ai briffio'r Aelodau ar gynigion neu ymateb i ymholiadau a allai fod gan Aelodau eraill. Yn ogystal, roedd y cynigion wedi'u hadrodd i Wasanaethau Democrataidd y Cyngor ac roeddent hefyd i'w cyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol. Y nod oedd rhoi adroddiad pellach i'r Cabinet ar 3 Ebrill yn seiliedig ar adborth a dderbyniwyd, gydag unrhyw gynigion y cytunwyd arnynt gan y Cabinet wedyn yn cael eu cyfeirio at y Cyngor Llawn tua diwedd mis Ebrill. Byddai gweithredu'r trefniadau craffu newydd wedyn yn digwydd ym mis Mai yn dilyn y Cyfarfod Blynnyddol.

Dywedodd y Cynghorydd Goodjohn y dylid croesawu'r newidiadau i Graffu ac ychwanegodd y dylai'r cyflymder adrodd fel y gwelir yn ystod y cynigion hyn fod yn norm.

Dywedodd G. Chapman fod nifer o bwyntiau allweddol i'w hadrodd yn ôl i'r Cabinet:

- Ar gyfer yr Aelodau hynny a eisteddodd ar Bwyllgor Craffu, roedd angen iddynt ddeall yn llawn rôl Craffu a sut y gallent gymryd rhan yn y swyddogaeth Craffu;

- Dylid rhoi hyfforddiant digonol i Aelodau ar Graffu a byddai datblygu rhaglen hyfforddi gyflym i Aelodau cyn gweithredu'r swyddogaeth Craffu newydd yn cael ei gymeradwyo;
- Roedd sgiliau cwestiynau i Aelodau yn rhan bwysig o unrhyw raglen hyfforddi;
- Roedd yn bwysig sicrhau bod cyllideb i hwyluso'r defnydd o dystion arbenigol;
- Dylai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gael golwg ar ganlyniad unrhyw adolygiad a gynhaliwyd ar ôl cyflwyno'r swyddogaeth Craffu newydd a ddylai hefyd gael ei gyflwyno i'r Cabinet; ac
- Roedd yn bwysig i Flaenraglenni Gwaith Pwyllgorau Craffu hefyd ystyried atgyfeiriadau posibl gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a oedd yn gofyn i Graffu edrych ar ryw agwedd ar wasanaeth yn fanylach.

Wedi hynny yr oedd

PENDERFYNWYD – Bod sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael eu hadrodd i'r Cabinet. Mae'r sylwadau yn ymwneud â'r canlynol:

- I'r Aelodau hynny oedd yn eistedd ar Bwyllgor Sgriwtini roedd angen iddynt ddeall yn llawn rôl Sgriwtini a sut y gallent gyfranogi o fewn y swyddogaeth Sgriwtini;
- Roedd yn bwysig sicrhau bod hyfforddiant digonol yn cael ei ddarparu i Aelodau ar Graffu a byddai datblygiad rhaglen hyfforddi gyflym i Aelodau cyn gweithredu'r swyddogaeth Craffu newydd yn cael ei gymeradwyo;
- Elfen bwysig o'r rhaglen hyfforddi oedd sgiliau cwestiynu;
- O ran y defnydd o dystion arbenigol mewn Pwyllgorau Craffu, roedd yn bwysig sicrhau bod cyllideb i hwyluso hynny;
- Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i gael golwg ar ganlyniad unrhyw adolygiad a gynhaliwyd yn dilyn cyflwyno'r swyddogaeth Craffu newydd a ddylai hefyd gael ei gyflwyno i'r Cabinet; a
- Ei bod yn bwysig i Raglenni Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgorau Craffu hefyd ystyried cyfeiriadau posibl gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a oedd yn gofyn i'r Pwyllgor Craffu edrych ar rai agweddau o'r gwasanaeth yn fanylach.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

ARGYMHELLION ARCHWILIO CYMRU AR GYFER LLYWODRAETHU'R GWASANAETH CYNLLUNIO - PROTOCOL CYNLLUNIO, CYLCH GORCHWYL Y PWYLLGOR CYNLLUNIO, A'R CYNLLUN DIRPRWYO DIWYGIEDIG (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet dyddiedig 6 Mawrth, 2025 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda gan y Pennaeth Datblygu Cynaliadwy.

Gofynnodd y Cynghorydd E. Goodjohn a oedd y Protocol yn ddogfen ar gyfer y cyhoedd gan nad oedd yn hawdd i aelodau o'r cyhoedd ei darllen. Awgrymodd y gellid byrhau rhai elfennau o'r Protocol fel yr adran ar ddatganiadau. Ychwanegodd

hefyd nad oedd yn siŵr a fyddai'r 3 thudalen gyntaf yn berthnasol i'r cyhoedd. Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Datblygu Cynaliadwy fod cydbwysedd gan fod y Protocol hefyd wedi'i fwriadu ar gyfer asiantau, ymgeiswyr yn ogystal ag Aelodau Etholedig. Felly, roedd cynulleidfau eang y byddai'n anodd ymdrin â phob agwedd ar ei chyfer gyda dogfen fach. Cytunodd y Pennaeth Datblygu Cynaliadwy i fyfrio ar sylwadau'r Cynghorwyr.

Cyfeiriodd y Cynghorydd J. Protheroe at y swyddogaeth chwilio am geisiadau Cynllunio a gofynnodd a ellid gwneud hynny'n fwy hawdd ei defnyddio. Cytunodd y Pennaeth Datblygu Cynaliadwy i edrych ar hynny, yn ogystal â'r cyfeirio at wasanaethau Cynllunio ar y wefan.

Cododd y Cadeirydd, G. Chapman, gyfres o bwyntiau i'w hystyried mewn perthynas ag Atodiad B (Protocol Cynllunio):

- Paragraff 5.9 - eglurder ynglŷn â'r math o fuddiant y cyfeirir ato - a oedd yn ariannol, yn rhagfarnus neu'n bersonol;
- Paragraff 5.11 - eglurder ynghylch a allai Aelod Etholedig gymryd rhan mewn dadl pe bai wedi penderfynu cais ymlaen llaw;
- Paragraff 6.4 - cynnwys enw llawn Deddf 2011 yr oedd cyfeiriad ati;
- Trwy gydol y Protocol dylid diffinio swyddogion y cyfeirir atynt;
- Cynnwys Geirfa Termiau;
- Cysondeb wrth gyfeirio at Aelodau Etholedig a defnyddio un teitl penodol;
- Paragraff 7.2 – eglurhad ynglŷn â chyfreithlondeb caniatáu 5 munud o amser siarad i Aelodau Etholedig Bro Morgannwg, yn erbyn caniatáu 3 munud o amser siarad i siaradwyr cyhoeddus;
- Paragraffau 9.7 a 9.8 ac eglurhad ynghylch a oedd yn gyfreithlon i Aelodau Etholedig sydd â buddiant personol neu ragfarnus allu siarad mewn cyfarfod Pwyllgor Cynllunio;
- Roedd paragraff 11.1 yn gofyn am briflythrennu'r llythyren C ar gyfer y term Swyddog Cynllunio;
- Roedd paragraffau 14.2 i 14.8 ynglŷn ag ymweliadau safle yn ailadroddus ac roedd paragraff 14.7 yn rhoi digon o fanylion;
- A ddylai aelodau o'r cyhoedd gael eu gwahodd i ymweliadau safle a dylid ystyried yn fwy pwy allai siarad;
- Paragraff 20.1 – teitl Pennaeth y Gwasanaeth Cynllunio i'w ddiwygio i Bennaeth Datblygu Cynaliadwy.

O ran y Cylch Gorchwyl (Atodiad C), cwestiynodd y Cadeirydd y ffaith bod paragraff 1.7 yn cyfyngu cyfarfodydd Pwyllgorau Cynllunio i 4 awr, a oedd hynny'n deg ac yn rhesymol ac a oedd yn ormod.

Ar gyfer y Cynllun Dirprwyo yn Atodiad D, cyfeiriodd y Cadeirydd at baragraff 1.2 a nododd y dylai fod diffiniad o bwy oedd y 'swyddogion enwebedig eraill'. Yn ogystal, ym mharagraff 3.1e roedd priflythyren ar goll ar gyfer y teitl Prif Swyddog Cynllunio ac ar gyfer paragraff 8.1 roedd angen diffiniad pellach o bwy oedd y swyddogion awdurdodi.

Dywedodd y Cynghorydd E. Goodjohn nad oherwydd y broses Gynllunio oedd yr holl faterion y tynnwyd sylw atynt, er enghraifft byddai hyd y cyfarfodydd wedi dod o arolwg Aelodau ynghylch yr hyn yr oeddent yn ei farnu fel cyfnod rhesymol o amser. O ran yr Aelodau a oedd yn eistedd ar Gyngor Bro Morgannwg a naill ai Cyngor Tref neu Gymuned ac a fyddai wedi ystyried cais yn flaenorol, roedd yr Aelodau wedi bod yn datgan mewn cyfarfodydd y byddent yn edrych ar y materion o'r newydd. Yn ogystal, roedd dealltwriaeth bod Aelodau â buddiant rhagfarnus yn dal i allu siarad mewn cyfarfodydd Pwyllgor lle roedd gan aelodau o'r cyhoedd hawl i siarad hefyd, ond byddai'n rhaid iddynt adael y cyfarfod ar ôl iddynt siarad.

Gan nad oedd unrhyw sylwadau pellach, yr oedd

PENDERFYNWYD – Y dylid cyfeirio'r newidiadau a gynigiwyd, a'r pwyntiau o eglurhad a godwyd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ôl i'r Cabinet i'w hystyried cyn adrodd i'r Cyngor Llawn.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

RISG CORFFORAETHOL: DIWEDDARIAD CHWARTER 3 (CAC) –

Rhoddodd yr adroddiad drosolwg i'r Aelodau o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol ar gyfer Chwarter 3 (Ebrill 2024–Rhagfyr 2024). Roedd yr adroddiad hefyd yn adlewyrchu ystyriaeth y Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS) o'r argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor hwn yn dilyn cyfnod Chwarter 2 yn ymwneud â nifer o'r risgiau yn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

Roedd gan y Gofrestr Risgiau Corfforaethol gyfanswm o 12 risg a nodwyd gydag un risg yn sgorio'n uchel, pedair risg yn sgorio'n ganolig/uchel, a thair risg yn sgorio'n ganolig.

Cyfeiriodd y Cynghorydd M. Hooper at adnoddau ariannol y Cyngor ac effaith bosibl Datganiad Gwanwyn y Canghellor. O ystyried y gostyngiad tebygol mewn cyllidebau ac effeithiau o 15 mlynedd o lymder a Covid-19, roedd yn bwysig tynnu sylw at y cyfeiriad teithio a'r risgiau cynyddol ar adnoddau ariannol. Yn ogystal, dywedodd y Cynghorydd Hooper ei bod hefyd yn bwysig tynnu sylw at yr oedi disgwylledig i brosiect Gwneud Tonnau/Adfywio'r Barri gan yr adroddwyd yng nghyfarfod y Pwyllgor Craffu Adfywio a'r Amgylchedd bod oedi dwy flynedd.

Ar ben hynny, ac fel y cyfeiriwyd ato yn yr adroddiad, cytunodd y Pwyllgor i dynnu sylw'r Cabinet at risg gynyddol a chyfeiriad teithio ar gyfer y risgiau canlynol:

- Anghenion Dysgu Ychwanegol;
- Risg Seiberddiogelwch a Gwybodaeth;
- Risg Newid Hinsawdd ac Argyfwng Natur;
- Risg Capasiti a Galw Gofal Cymdeithasol; a'r
- Risg Asedau Ffisegol.

O ran Anghenion Dysgu Ychwanegol, cytunodd y Pwyllgor i wahodd y Pwyllgor Craffu perthnasol i ystyried cynnal ymchwiliad manwl (adolygiad Tasg a Gorffen) i'r maes risg hwnnw.

Wedi hynny, yr oedd

PENDERFYNWYD –

(1) Nodi ystyriaeth y Tîm Arweinyddiaeth Strategol o'r ymateb i benderfyniad y Cabinet ar ôl iddynt ystyried sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gyfeiriwyd (Atodiad B).

(2) Y dylid nodi sefyllfa Chwarter 3 o risgiau corfforaethol (Ebrill 2024 - Rhagfyr 2024) a amlinellwyd yn yr Adroddiad Cryno o Risgiau (Atodiad A).

(3) Y dylid hysbysu'r Cabinet o farn y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio y dylai fod yn ymwybodol o'r risg gynyddol a'r cyfeiriad teithio ar gyfer y risgiau canlynol:

- Anghenion Dysgu Ychwanegol;
- Risg Gwybodaeth a Seiberddiogelwch;
- Newid yn yr Hinsawdd a Risg Argyfwng Natur;
- Risg o ran Galw a Chapasiti Gofal Cymdeithasol; a
- Y Risg Asedau Ffisegol.

(4) Hysbysu'r Cabinet o'r pryder ynghylch y risgiau uwch mewn perthynas â'r Adnoddau Ariannol a phrosiect Adfywio'r Barri/Creu Tonnau, a gofyn i'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol ystyried y risgiau hyn yn fanwl.

(5) Y dylid gwahodd y Pwyllgor Sgriwtini perthnasol i ystyried cynnal ymchwiliad manwl / adolygiad Tasg a Gorffen i'r Risg Anghenion Dysgu Ychwanegol.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1-4) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(5) Er mwyn gofyn i'r Pwyllgor Craffu perthnasol ymchwilio i'r materion sy'n effeithio ar y Risg Anghenion Dysgu Ychwanegol.

DIWEDDARIAD CH3: RHAGLEN WAITH ARCHWILIO CYMRU 2024 - CYNGOR BRO MORGANNWG (CAC) –

Roedd yr adroddiad yn cyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf am Chwarter 3 o Raglen Waith Archwilio Cymru i'r Aelodau ac roedd Atodiad A yn amlinellu cynnydd Ch3 ar Raglen Waith ac amserlen Archwilio Cymru yn unol â Chynllun Archwilio Blynnyddol Bro Morgannwg 2024.

Gofynnwyd i Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu a nodi'r cynnydd a wnaed ar Raglen Waith Archwilio Bro Morgannwg yn Ch3 ac, ar ôl ystyried, cyfeirio'r adroddiad at y Cabinet i'w harolygu.

Wedi ystyried yr adroddiad yr oedd

PENDERFYNWYD –

- (1) Nodi cynnwys yr adroddiad.
- (2) Y dylid cyfeirio'r adroddiad i'r Cabinet i'w oruchwylio.

Rhesymau dros benderfyniadau

- (1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (2) Galluogi'r Cabinet i oruchwylio'r Rhaglen Archwilio.

TREFNIADAU ADRODD AR GYFER CYFARFODYDD CYDBWYLLGOR (CAC) –

Yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Tachwedd, 2024, gofynnodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am wybodaeth a oedd yn amlinellu i ble yr adroddwyd adroddiadau a chofnodion cydbwyllgorau.

Roedd y wybodaeth a ddarparwyd yn yr adroddiad wedi'i choladu gan y Gwasanaethau Democrataidd ac yn darparu crynodeb ar gyfer y cyrff ar y cyd a ganlyn yr oedd Bro Morgannwg yn aelodau ffurfiol ohonynt:

- Consortiwm Canolbarth y De - Cyd-bwyllgor y Gwasanaeth Addysg;
- Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd;
- Cydbwyllgor Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir;
- Cydbwyllgor Cenedlaethol y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a Maethu Cymru;
- Cydbwyllgor Prosiect Gwyrdd;
- Cyd-bwyllgor Amlogfa Llangrallo;
- Cydbwyllgor Archifau Morgannwg.

Argymhellwyd y dylai'r Pwyllgor nodi cynnwys yr adroddiad a gwneud sylwadau, fel y bo'n briodol.

Wrth ystyried yr adroddiad a chan fod y Cyd-Bwyllgorau yn gyrff strategol, cytunodd y Pwyllgor i adroddiad pellach gael ei gyflwyno ym mis Mehefin, er mwyn rhoi eglurhad pellach ynghylch ble yr adroddwyd ar gofnodion cyfarfodydd. Cytunwyd hefyd i wybodaeth yn ymwneud â threfniadau llywodraethu pob Cydbwyllgor gael ei darparu fel rhan o'r adroddiad pellach.

Y Pwyllgor

PENDERFYNWYD –

- (1) Nodi cynnwys yr adroddiad.

(2) Bod adroddiad pellach ar y mater yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ei gyfarfod ar 23 Mehefin, 2025.

Rhesym dros y penderfyniadau

(1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

SAFONAU ARCHWILIO MEWNOL BYD-EANG (PGAMR) –

Disodlodd y Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (SAMB) Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a daeth yn effeithiol yn y sector cyhoeddus yn y DU ar 1 Ebrill, 2025.

Byddai angen diweddaru pob cyfeiriad at y Safonau yn nogfennaeth Archwilio Mewnol.

Roedd gan y Safonau 5 Maes, 15 Egwyddor a 52 Safon

Y newidiadau allweddol oedd:

- 'mandad' ar gyfer archwilio mewnol; mewn llywodraeth leol, daeth prif fandad archwilio mewnol o reoliadau statudol;
- Strategaeth archwilio mewnol;
- Dewrder proffesiynol ac amheuaeth broffesiynol;
- Roedd cynlluniau Archwilio Mewnol yn cefnogi cyflawniad amcanion sefydliad.

Ar ôl ystyried yr adroddiad a'r cyflwyniad sydd wedi'u cynnwys yn Atodiad A, dywedodd y Pwyllgor

PENDERFYNWYD – Nodi cynnwys yr adroddiad a'r cyflwyniad ynghlwm yn Atodiad A.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

CYNNYDD YN ERBYN Y CYNLLUN SEILIEDIG AR RISG ARCHWILIO MEWNOL (PGAMR) –

Manylwyd ar y cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Archwilio Mewnol ar 28 Chwefror, 2025 yn Atodiad A i'r adroddiad ac fe'i crynhoir yn Atodiad B i'r adroddiad. Dangosodd fod 40 o adolygiadau archwilio cynlluniedig wedi'u cwblhau a oedd yn cyfateb i gyfradd gwblhau o 61%.

Roedd 19 o archwiliadau ar y gweill, a rhagwelwyd y byddai'r mwyafrif o'r rhain wedi'u cwblhau hyd at y cyfnod drafft o leiaf erbyn diwedd y flwyddyn. Felly byddai digon o sylw i roi barn archwilio gyffredinol.

Yn seiliedig ar yr asesiad o gryfderau a gwendidau'r meysydd a archwiliwyd drwy brofi effeithiolrwydd yr amgylchedd rheoli mewnol, roedd barn archwilio wedi'i rhoi i 39 o'r 40 archwiliad a gwblhawyd. Roedd 36 (92%) archwiliad wedi derbyn *Sicrwydd Sylweddol* neu *Resymol* ac roedd 3 archwiliad wedi derbyn *Sicrwydd Cyfyngedig*.

Roedd yr archwiliad dilynol ar gyfer Parhad Busnes TGCh wedi derbyn 2 farn archwilio *Sicrwydd Cyfyngedig* yn olynol.

Yn rhan o gynllun 2024/25, roedd 14 archwiliad nad oeddent wedi'u cynnal na'u cwblhau yn 2023/24. Dangosodd Atodiad C yr adroddiad statws yr archwiliadau hyn gyda 13 wedi'u cwblhau.

Hyd yn hyn roedd 146 o argymhellion wedi'u gwneud i wella'r amgylchedd rheoli. Roedd y cynnydd a oedd yn cael ei wneud wrth weithredu'r argymhellion blaenoriaeth uchel (6%) a chanolig (43%) yn cael ei fonitro'n rheolaidd gan y tîm Archwilio a'i adrodd i'r Pwyllgor hwn.

Cwestiynodd y Cynghorydd M. Hooper y rhesymau dros oedi'r adolygiad i gyfarfodydd hybrid y Cyngor. Eglurodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol ei fod wedi'i ohirio yn dilyn trafodaeth gyda'r Rheolwr Gweithredol gan ei bod yn cael ei ystyried yn fuddiol cynnal adolygiad ar ôl gweithredu'r trefniadau Craffu newydd posibl. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol y byddai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael ei wneud yn ymwybodol o pryd y byddai unrhyw adroddiad pellach ar ailstrwythuro'r swyddogaeth Craffu ar gael.

Ymhellach i'r adolygiad i gyfarfodydd hybrid, cwestiynodd y Cynghorydd E. Goodjohn a oedd cwnpas yr adolygiad hwnnw'n ymwneud ag effeithiolrwydd cyfarfodydd hybrid neu â'r system a ddefnyddir i hwyluso cyfarfodydd. Dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fod y cwnpas llawn i'w benderfynu ond y byddai'n ystyried effeithiolrwydd cyfarfodydd o'r fath.

O ran pam roedd yr adolygiad yn ymwneud â'r Cwmni Masnachu Awdurdod Lleol wedi'i ohirio, dywedodd Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol fod adroddiad wedi'i ystyried yn ddiweddar gan y Tîm Arweinyddiaeth Strategol ac oherwydd natur gymhleth y gwaith, penderfynwyd bod angen cael ymgynghorydd yn rhan o'r gwaith. Eglurwyd hefyd bod cynnydd ar argymhellion sydd heb eu gweithredu yn cael ei fonitro er mwyn cael lefel o sicrwydd, ond ni fyddai adolygiad ffurfiol yn dechrau nes bod yr holl argymhellion wedi'u gweithredu.

Wedi hynny yr oedd

PENDERFYNWYD – Nodi cynnwys yr adroddiad a'r cynnydd a wnaed yn erbyn Cynllun Seiliedig ar Risg Archwilio Mewnol 2024/25.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

MONITRO ARGYMHELLION (PGAMR) –

Roedd yr adroddiad yn rhoi datganiad sefyllfa i Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar argymhellion archwilio mewnol a wnaed i nodi'r rhai a oedd wedi'u gweithredu a'r rhai a oedd yn hwyr.

Manylwyd ar ddatganiad sefyllfa mewn perthynas ag argymhellion blaenoriaeth uchel a chanolig archwilio mewnol a wnaed, a weithredwyd ac a oedd yn hwyr ar 28 Chwefror, 2025 yn Atodiad A yr adroddiad.

Gwnaethpwyd argymhelliad i wella gwendid a nodwyd mewn rheolaeth i liniaru'r risg a nodwyd, felly hyd nes y byddai'r argymhelliad yn cael ei weithredu, roedd y risg yn parhau.

Hyd yma roedd 9 argymhelliad blaenoriaeth uchel a 63 argymhelliad blaenoriaeth ganolig wedi eu gwneud yn dilyn cwblhau archwiliadau o gynllun blynyddol eleni. Roedd pob un wedi'i gytuno.

Nid oedd unrhyw argymhellion hwyr ar hyn o bryd.

Ar gais y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, gwahoddwyd y Prif Swyddog perthnasol i'r Pwyllgor i roi sicrwydd bod camau yn cael eu cymryd i weithredu'r argymhellion y cytunwyd arnynt mewn perthynas â'r archwiliad dilynol o ran Cydymffurfiaeth Adeiladau Ysgol Y Deri a Sant Cyres. Roedd sicrwydd wedi cael ei roi bod gwaith yn parhau i liniaru'r risgiau a nodwyd ac roedd amserlen ddiwygiedig ar gyfer gweithredu wedi cael ei chytuno.

Gwnaed 2 argymhelliad hefyd mewn archwiliad a gwblhawyd yn 2022-23 a oedd â dyddiadau gweithredu yn y dyfodol. Roedd manylion y rhain yn Atodiad B i'r adroddiad.

Roedd y tîm Archwilio yn monitro argymhellion yn rheolaidd ac amlygwyd unrhyw oedi neu faterion diangen i'r Uwch Reolwyr ac yn y pen draw i'r Pwyllgor hwn.

O ran Dilyniant Cydymffurfiaeth Adeilad Ysgol Y Deri a St Cyres, roedd y Pennaeth Strategaeth, Dysgu Cymunedol ac Adnoddau wedi rhoi sicrwydd ysgrifenedig bod dyddiad ar gyfer mis Mai wedi'i amserlennu ar gyfer cwblhau'r argymhelliad a chamau gweithredu heb eu cwblhau.

Wedi hynny, yr oedd

PENDERFYNWYD – Nodi'r datganiad sefyllfa ar argymhellion archwilio mewnol a wnaed, a weithredwyd ac a oedd heb eu gweithredu ar 28 Chwefror, 2025.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL (PGAMR) –

Roedd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nifer o swyddogaethau a chyfrifoldebau craidd o fewn ei gylch gwaith. Derbyniodd adroddiadau a chyflwyniadau trwy gydol y flwyddyn i'w alluogi i gyflawni'r swyddogaethau a'r cyfrifoldebau craidd hynny yn effeithiol ac i roi hyder iddo yn rheolaeth ariannol yr Awdurdod.

Er mwyn galluogi'r Pwyllgor i roi'r sicrwydd hwn ac i sicrhau ei fod yn cwmpasu ei ystod o gyfrifoldebau, cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol (RGD) ym mhob cyfarfod, yn nodi'r adroddiadau i'w cyflwyno mewn cyfarfodydd yn y dyfodol, i'w cymeradwyo neu eu diwygio, yn ôl yr angen.

Roedd y RGD ar gyfer 2025/26 wedi'i gynhyrchu ac roedd ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad.

Nodwyd y byddai diweddariad ar Fargen Ddinesig Rhanbarth Caerdydd yn digwydd yn flynyddol ac y byddai adroddiad gan y Swyddog Monitro ynghylch trefniadau adrodd ar gyfer cyfarfodydd cydbwyllgor. Yn ogystal, byddai ystyriaeth i gynnwys adroddiad olrhain Cam Gweithredu Chwarterol, y gofynnodd y Pwyllgor amdano yn flaenorol.

PENDERFYNWYD – Cymeradwyo'r rhestr eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf ar 25 Mehefin, 2025 yn amodol ar nodi y byddai'r diweddariad ar Fargen Ddinesig Rhanbarth Caerdydd yn cael ei gyflwyno'n flynyddol ac y byddai adroddiad gan y Swyddog Monitro ynghylch trefniadau adrodd ar gyfer cyfarfodydd cydbwyllgor.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD –

PENDERFYNWYD – O dan Adran 100A (4) o'r Deddf Llywodraeth Leol 1972, bod y wasg a'r cyhoedd yn cael eu heithrio o'r cyfarfod ar gyfer yr eitem fusnes ganlynol ar y sail ei bod yn debygol o gynnwys datgeliad o wybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir yn Rhan 4 o'r Atodlen 12A (fel y'i diwygiwyd) o'r Ddeddf, y cyfeirir at baragraffau perthnasol yn Atodlen mewn cromfachau ar ôl y pennawd munud.

ADRODDIAD ARCHWILIO SICRWYDD PARHAD BUSNES TGCH CYFYNGEDIG (PGAMR) (GWYBODAETH EITHRIEDIG – PARAGRAFF 14) –

Cyhoeddwyd adroddiad Archwilio Mewnol ar Gynllunio Parhad Busnes TGCh yn flaenorol ym mis Mai 2023 gyda barn *Sicrwydd Cyfyngedig*.

Roedd archwiliad dilynol wedi'i gwblhau'n ddiweddar ac er bod rhai gwelliannau wedi'u gwneud, rhoddwyd barn *Sicrwydd Cyfyngedig* eto oherwydd y materion a nodwyd.

Yn unol â gweithdrefnau archwilio mewnol, argymhellwyd y dylai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wahodd y Prif Swyddog perthnasol i roi'r sicrwydd angenrheidiol y byddai camau yn cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn yr adroddiad archwilio pan roddwyd barn Sicrwydd Cyfyngedig yn olynol i archwiliad.

Gan fod y pwnc dan sylw yn sensitif ac yn cynnwys materion diogelwch posibl, darparwyd crynodeb o'r materion allweddol yn yr adroddiad dan Rhan II.

Roedd yr holl argymhellion a wnaed wedi'u cytuno a byddai'r broses o'u rhoi ar waith yn cael ei fonitro i sicrhau bod yr amserlenni y cytunwyd arnynt yn cael eu bodloni. Byddai unrhyw oedi yn cael ei amlygu i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn unol â gweithdrefnau archwilio mewnol.

Ar ôl ystyried yr adroddiad a chodi sawl ymholiad a sylw, daeth y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

PENDERFYNWYD –

- (1) Nodi cynnwys yr adroddiad a'r cynnydd a wnaed.
- (2) Bod adroddiad diweddarau pellach yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn ei amserlen o gyfarfodydd ar gyfer 15 Medi, 2025.

Rheswm dros y penderfyniadau

- (1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.